

Täysistunto

Keskiviikko 5.10.2016 klo 13.59—17.00

15. Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2015

Kertomus K 7/2016 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 19/2016 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 19/2016 vp.

Asian käsittely keskeytettiin 30.9.2016 pidetyssä täysistunnossa. Nyt keskustelu jatkuu.

Keskustelu

16.24 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Yhteiskunnassa on käyty hyvin vilkas keskustelu Yleisradion asemasta ja merkityksestä suomalaiselle tiedonvälitykselle. Moniarvoinen, mahdollisimman objektiivinen tiedonvälitys on tärkeä asia kansanvallassa. On tärkeätä, että ihmiset saavat useammasta lähteestä tietoa, voivat vertailla tuon tiedon luotettavuutta ja sitä kautta tehdä omia itsenäisiä päätöksiä.

Yleisradion asema on ollut Lex Jahvetista, vuodesta 1948 lähtien erityisen merkittävä. Silloin tehtiin se tietoinen päätös, että Yleisradio toimii eduskunnan alaisuudessa ja että se ei ole hallituksen käskettävissä eikä komenneltavissa. Tällä haluttiin turvata riippumaton journalismi ja sen edellytykset silloinkin erittäin merkittävässä viestintävälineessä. Tämän mukaisesti on toimittu. Siksi heräsi suuri huoli, kun Sipilän hallitus aloitti ja kun hallitus ryhtyi tekemään yksipuolisia päätöksiä Yleisradion voimavaroista, ja sitä kautta myös sitten oli uhka, että yleisradiolainsäädäntö ja käytännöt olennaisesti muuttuvat.

Keskustelujen jälkeen ja aika huomattavan kritiikin jälkeen asetettu kansanedustaja Arto Satosen työryhmä sai aikaan merkittävän, yksimielisen esityksen, jossa Yleisradion asema perustaltaan saatettiin turvata myös tässä ajassa. Ja rahoitusratkaisut syntyivät täällä yksimielisesti. Yksi osa tätä rahoitusratkaisua oli ehdotus siitä, että, toisin kuin hallitus yksipuolisesti oli päättänyt, yleisradiatorahoitus palautetaan valtioneuvoston hyväksymien kehysten ulkopuolelle. Tällä on sikäli merkitys, että Yleisradion rahoitusta ja toimintamenoja ei voida käyttää perusteena sille, mitä hallitus muussa yhteiskuntapolitiikassaan tekee. Hämmästyks on ollut suuri, kun tämän mukaista kannanottoa ei sisälly nyt täällä käsittelyssä olevaan budjettiehdotukseen. Kysyin tämän asian perään viime viikolla, enkä ole saanut siihen vastausta, ja toivonkin, että läsnä olevat hallituspuolueiden edustajat kertoisivat, (Puhemies koputtaa) mitä ihmettä tässä oikein on tapahtumassa.

16.26 **Ben Zyskowitz kok:** Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Muistan, kun muutama vuosi sitten käsiteltäessä ensimmäistä — näin muistelisin — Yleisradion

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2016 vp

kertomusta toiminnastaan eduskunnalle käytin perusteellisen puheenvuoron, jossa olin sitä mieltä, että Yleisradion tulisi tehdä dokumentti tai dokumentteja omasta roolistaan suomettuneessa Suomessa ja suomettumisen edistäjänä lähinnä 1970-luvulla, joka minun mielestäni oli tässä suhteessa sitä pahinta aikaa, ja silloin tämä kehitys varsinaisesti otti kovasti lisää kierroksia. Katsoin, että Yleisradio on tämän velkaa Suomen kansalle, koska suomettumisen vuosina Yleisradio omissa ohjelmissaan valehteli Suomen kansalle esimerkiksi Neuvostoliiton arkitodellisuudesta.

Kuuluu on myöhemmin pääjohtajaksi tulleen Reino Paasilinnan kolhoosiohjelma, jossa kerrottiin, miten ihanaa ja onnellista onkaan siellä Neuvostoliiton kolhoosissa, ja kuuluisia ovat myös sellaiset ohjelmat kuin Naapurineljännes ja Näin naapurissa, jonne ihmiset saivat esittää kysymyksiä neuvostotodellisuudesta, joihin kysymyksiin sitten suomalaiset toimittajat valehtelivat vastauksissaan. Nämä vastauksethan perustuivat lähinnä neuvostoliittolaisen uutistoimiston APN:n materiaaliin, ja tietystikään niissä ei kerrottu, mitä Neuvostoliitossa ja muissa niin sanotuissa sosialistisissa maissa todellisuudessa tapahtui.

Miten tämä oli mahdollista länsimaisen journalismin opit omaksuneessa Suomessa? Uskon, että kun Yleisradio tätä selvittäisi ja tekisi tästä ohjelmia tai ohjelman, niin samalla koko tämä suomettumisilmiö tulisi omalta osaltaan valotettua yhdestä näkökulmasta. Näkökulmalla tarkoitan tällöin sitä, että ei niinkään ollut kyse neuvostoliittolaisten tai Neuvostoliiton suoranaisestä painostuksesta, vaan kyse oli enemmän suomalaisten toimijoiden, olivat ne sitten poliitikkoja, akateemikkoja tai tässä tapauksessa toimittajia, omaehtoisesta toiminnasta, jossa pyrittiin jo etukäteen huomioimaan Neuvostoliiton näkökulma, ja näiden toimittajien motiivit olivat tietysti monenlaisia. Jotkut saattoivat olla kommunisteja, jotka aivan tarkoituksella valehtelivat suomalaisille, jotta Neuvostoliitto näyttäytyisi positiivisemmassa valossa ja kommunistinen aate saisi Suomessa kannatusta. Jotkut saattoivat olla niin sanottuja hyödyllisiä idiootteja — tämä on Leninin määritelmä — jotka lukivat APN:n vastauksia suomalaisten katselijoiden ja kuuntelijoiden kysymyksiin ja kuvittelivat näiden vastausten olevan totuudenmukaisia. Suurin osa näistä toimittajista minun tulkintani mukaan oli kuitenkin opportunisteja, jotka sen ajan ilmapiiriin mukaisesti toimivat, kuten olettivat olevan oikein toimia esimerkiksi oman uransa etenemisen kannalta.

Tämä Yleisradion toiminta oli todella julmaa suomalaista katsojaa kohtaan. Esimerkiksi kun lähetettiin Moskovaan kirjeenvaihtaja kertomaan illasta toiseen Yleisradion uutisissa — joita katsottiin siis molemmilta kanavilta, ja muita televisiouutisia ja radiouutisia ei ollutkaan — niin sinne lähetettiin 70-luvulla aina pesunkestävä kommunisti, ja korkeintaan syntyi joskus vähän kiistaa siitä, lähetetäänkö sinne enemmistökommunisti vai stalinisti eli niin sanottu vähemmistökommunisti. Luulen, että jälkimmäisiä lähetettiin enemmän.

Myös muissa sosialistisissa maissa oli kirjeenvaihtajina pääasiassa tämän kommunistisen aatteen omaksuneita henkilöitä. Tunnetuin näistä on Lieko Zachovalová, joka oli Tšekkoslovakiassa ja josta jälkikäteen on Suomessa tehty suurta sankaria, koska hän muutaman sekunnin kiisteli tšekkoslovakialaisen puhelunvälittäjän kanssa raporttinsa pituudesta sinä aamuna, kun hän raportoi vuonna 1968 Tšekkoslovakian miehityksestä. Tämän kiistan sijaan voisitte katsoa, mitä hän sanoi. Hän ensinnäkin sanoi, että Tšekkoslovakia on vapaa maa. No, se ei todellakaan pitänyt paikkaansa. Sen jälkeen hän sanoi, että tämä miehitys on suuri väärinkäsitys. No, sekään ei pitänyt paikkaansa. Neuvostoliitto tiesi tasan tarkkaan, että jos se päästää tämän oman leirinsä repeämään Tšekkoslovakian kohdalla, niin kyllä seuraajia riittää, kuten parikymmentä vuotta myöhemmin näimme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2016 vp

No niin, palataan asiaan. Eli minun mielestäni Yleisradion pitäisi kertoa suomettumisen mekanismeista omalla kohdallaan. Painostiko joku poliitikko, painostiko Tehtaankatu tätä poliitikkoo? Jos, niin kuka ja mitä? Miksi sitten valehdeltiin, miksei kerrottu totuutta? Ei tarvinnut vulgaariin propagandaan Neuvostoliittoa vastaan lähteä, mutta kyllä totuuden kertominen olisi ollut aivan riittävää, koska niin kuin jälkikäteen tiedämme, niin sosialismi eli tässä tapauksessa siis kommunismi hallitsevana aatteena ei ollut niin paha kuin luulimme vaan paljon pahempaa.

Miksi palaan tähän asiaan? Palaan tähän asiaan siksi, että viime viikkoina ja myös eräässä Yleisradion keskustelussa, johon itse osallistuin, on käyty keskustelua siitä, mitä se suomettuminen oikein oli. UPin erään kiistellyn raportin tiimoilta on tuotu esiin suomettumissyitä tai moitteita. Huomasin, että viimeksi erään uuden kirjan julkaisun yhteydessä presidentti Ahtisaari on esittänyt omia arvioitaan suomettuneista ihmisistä ja niin edelleen. Eli minun mielestäni olisi syytä, että suomettumisesta laajemminkin, mutta tässä tapauksessa nyt Yleisradion osalta, kerrotaisiin nykypolven suomalaisille, mitä se oli, mitä se ei ollut. Siinä voidaan haastatella vielä mukana olleita ihmisiä, ja minä luulen, että siinä ei kovin pitkää aikaa enää ole käytettävissä, kovin montaa vuotta, jos halutaan keskeisiä toimijoita myös haastatella ja kuulla.

Eli, herra puhemies, tämän kertomuksen yhteydessä nyt uudistan tämän näkemykseni. Ohjelmapolitiikkaan, yksittäisiin ohjelmiin meidän poliitikkojen ei pidä puuttua, mutta tämän toiveen ja terveiset haluaisin Yleisradion suuntaan tältä arvokkaalta paikalta lähettää.

16.34 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän edustaja Zyskowiczin ehdotusta perusteltuna. Myös hänen kuvaelmansa ja kritiikkinsä 70-luvusta osuvat mielestäni suurelta osin oikeaan.

Kuitenkin tätä historiankirjoituksen osuutta oikeastaan pitää laajentaa. Tämähän ei koskenut vain Yleisradiotamme. Voimme yhtä hyvin käydä lävitse Uuden Suomen kirjoittelua, mitä kerrottiin, mitä ei kerrottu. Me voimme myös käydä lävitse Kokoomuksen Nuorten Liiton toimintaa, miten Venäjä tai silloinen Neuvostoliitto näytteli tärkeätä roolia Kokoomuksen Nuorten Liiton ratkaisuisissa. Eli kyllä historiankirjoitukselle on yleisestikin ottaen tarvetta.

Mutta on tarve puhua myös tästä päivästä. Miten turvataan vapaa, riippumaton journalismi? Ja nyt, edustaja Zyskowicz, toivon, että te ette vaikene molemmilla kotimaisilla kielillä vaan kerrotte meille, minkä takia hallitus ei ole toteuttanut budjettiesityksessään yksimielisen parlamentaarisen ryhmän ehdotusta, että Yleisradion rahat otetaan pois kehyksistä.

16.35 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitos edustaja Heinäluomalle tuesta tälle ajatukselle. Ja toki olen täysin samaa mieltä. Eihän suomettuminen ollut mikään ilmiö, joka olisi rajautunut Yleisradioon, ei edes median piirissä puhumattaakaan laajemmin, vaan se oli ilmiö, joka läpäisi koko suomalaisen yhteiskunnan. Kaikki toimijat olimme suomettuneita, käytännössä kaikki, enemmän tai vähemmän. Ja tätä ilmiötä, totta kai, historiantutkimuksen pitää käydä läpi, ja kaikkea tätä kannatan. Yleisradion kohdalla ajattelen näin, että kun Yleisradio oli niin keskeinen tekijä ja myös journalismin piirissä ehkä kaikkein suomettunein laitos, jos puhutaan valtajulkisuudesta, niin Yleisradiolla on mielestäni velvoitteita Suomen kansaa kohtaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2016 vp

Mitä Kokoomusnuoriin tulee, niin professori Vesa Vares on tehnyt siitä hyvän kirjan "Kaksi askelta edellä" ja siinä myös Kokoomuksen Nuorten Liiton suomettuminen erinomaisen hyvin tulee käytyä läpi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Heinäluoma.

16.36 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Koska uskon edustaja Zyskoviczin vilpittömyyteen, haluan antaa hänelle vielä yhden mahdollisuuden vastata tähän kysymykseen, jonka olen kaksi kertaa esittänyt.

Pitää puhua myös tästä päivästä. Meille on tosi tärkeitä, että meillä säilyy riippumaton ja mahdollisimman objektiivinen tiedonvälitys, erilaisia näkökulmia. On erittäin tärkeää, että Yleisradiosta ei tehdä hallituksen radiota ja että sen ohjelmasisältöihin ei ryhdytä poliittisesti käymään käsiksi. Ja jotta tämä on mahdollista, niin Yleisradion rahoitus täytyy järjestää sillä tavalla, että Yleisradion johto tai toimittajat eivät joudu miettimään, että jos nyt teen tällaisen jutun ja kritikoin tämän hallituspuolueen toimintaa tai teen jonkun paljastuksen, niin sitten seurauksena on rahojen leikkaus. Tämä on tärkeitä senkin takia, että hallituspuolueista, muun muassa perussuomalaisista, tai sanotaan täsmälleen ottaen perussuomalaisista, sanottiin, että tämä raha-ase on sitten käytettävissä, kun ollaan tyytymättömiä, että onneksi tulee näitä päätöksiä, joilla Yle-veroasiaa käsitellään.

Tässä pitäisi olla nyt moraalista rohkeutta vastustaa tällaista (Puhemies koputtaa) uus-suomettunutta tapaa (Pia Viitanen: Aivan!) vaikuttaa politiikkaan. Eli vielä kerran, edustaja Zyskowicz: teillä on mahdollisuus lausua (Puhemies koputtaa) jotakin siihen kysymykseen, jonka olen esittänyt.

16.37 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tähän kysymykseen en osaa antaa ehdotonta vastausta, koska en ole ollut niissä keskusteluissa varsinaisesti mukana. Mutta sen tiedän aivan varmaksi, että journalistisen riippumattomuuden korostaminen on tärkeitä myös hallitukselle. Ja käsitykseni on se, että syyt siihen, minkä takia Yleisradion rahat ovat kehyksessä eivätkä kehyksen ulkopuolella, löytyvät enemmän budjettiteknikasta ja siitä tavasta, millä tavoin valtiovarainministeriö ja hallitus haluavat sisällyttää kaikki menot budjettikehykseen eivätkä jättää niitä budjettikehyksen ulkopuolelle. Ei ole kyse siitä, että haluttaisiin taloudella Yleisradiota uhata tai kiristää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Heinäluoma.

16.38 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näinhän meille kerrottiin, kun tämä kehyspäättös tehtiin vuosi sitten, että tällä ei ole mitään tekemistä politiikan kanssa, että linjaus on vain se, että kaikki menot pitää saada kehykseen. No, sitten me tiedämme, että kehyksen ulkopuolella on erilaisia rahastoja. Otan nyt vaikkapa esimerkiksi Maatalouden kehittämisrahaston, joka on ulkopuolella. Miksi se on ulkopuolella mutta Yle on sisällä? Ei sitä osannut kukaan selittää. Mutta kysymyshän kuului: ei niin, että miksi tämä aikoinaan on tehty, vaan minkä takia parlamentaarisen työryhmän yksimielistä esitystä ei ole toimeenpantu, kun se esitys kaikella kiireellä saatiin valmiiksi ennen kesälomia, jotta se voisi vaikuttaa tämän nyt käsitellyssä olevan vuoden 2017 budjettiin ja hal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2016 vp

litus voisi rakentaa sille toimintansa elokuun budjettiriihessä? Tästä on pakko puhua, koska minusta näyttää, että jostain syystä tästä halutaan vaieta. Tästä on nyt puhuttu, esitetty monta kysymystä. Yhtään vastausta ei tule. Ministerit eivät puhu mitään. Hallituspuolueen edustajat yrittävät puhua mieluummin 70-luvun historiasta kuin tästä päivästä. Tämä jää edelleenkin täysin auki. Tämä on tämän päivän suomettumista ja vaikenemista (Puhemies koputtaa) tärkeässä asiassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan.

16.40 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on jo tässäkin keskustelussa tullut esille, niin on erittäin tärkeää, että oikeaa tietoa saadaan Yleisradion kautta. On tärkeää oikean tiedon, kansanvallan tukemisen ja sananvapauden kannalta, että Yleisradio on nyt ja myöskin tulevaisuudessa eduskunnan alainen luotettava ja riippumaton tiedonvälittäjä.

Täällä on otettu tähän riippumattomuuteen jo puheissa kantaa, ja Yleisradion hallintoneuvoston kertomuksen mukaan kansalaiset luottavat edelleen Yleen ja sen julkisen palvelun ohjelmistojen tavoitettavuus on hyvä. Tähän täytyy kyllä henkilökohtaisesti todeta, että kun tuolla kansalaisten parissa kulkee, niin tähän riippumattomuuteen tulee kritiikkiä myöskin kansalaisilta — saadaanko sitä oikea-aikaista tietoa, ja onko se täysin riippumattonta? Itse toivon, että tähän myöskin Yleisradiossa kiinnitetään jatkossakin huomiota. Se on erittäin tärkeä asia.

Yleisradiolla on myös erittäin tärkeä rooli alueellisen tv- ja radiotoiminnan toteuttajana. Ja tuolla hallintoneuvoston kertomuksessa kyllä todetaan se, että tämä alueellinen toiminta on nyt ja myöskin tulevaisuudessa tärkeää. Se on myöskin Yleisradion strategiassa linjattu niin. Toivon, että siihen kiinnitetään huomiota. Se, että tietysti eduskunta ei, eikä hallintoneuvostokaan, puutu ohjelmistoon, mitä Yleisradio toimittaa, on tärkeää, mutta kyllä haluan henkilökohtaisesti sanoa, että toivon, että se on myöskin suomalaista ohjelmaa, mitä Yleisradiolta tulee niin televisiosta kuin radiosta. Ja mitä suomalaiset haluavat, niin myöskin suomalaista urheilua sieltä, sitä kansallistakin urheilua, suomalaista perinteistä urheilua. Sitä toivotaan, että sitä tulisi myöskin jatkossa.

16.42 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Se riippumattomuushan on juuri nyt sitä, että ei Ylen rahoitus saa olla siitä kiinni, milloin hallitus mitään tykkää Ylen ohjelmista, vaan tämä riippumattomuus on erittäin tärkeä periaate ja se, että se pystytään turvaamaan. Olen ennenkin sanonut kiitokset, viime perjantaina, tälle työryhmälle, joka teki hyvää työtä yksimielisesti yli puoluerajojen ja sopi niin, että tämä siirretään kehyksen ulkopuolelle, ja siksi on ollut hyvin hämmästyttävää, että nyt tätä kehyksen ulkopuolelle siirtoa ei ole tehty. Tässä oli puheenjohtajana Arto Satonen, ja erittäin hyvää työtä tekivät ryhmän tueksi muun muassa edustaja Salolainen ja ryhmässä mukana ollut Eero Heinäluoma, ja sillä tavalla tässä oli hyvä mieli vähän aikaa, mutta nyt se hämmennys on suuri. Että kyllä minäkin oikeastaan nyt edellyttäisin, että — täällä on nyt kaksi hallituspuolueiden edustajaa, edustajat Zyskowicz ja Torniainen — jos ette tässä ja nyt tiedä, miksi hallitus on näin toiminut, niin sen pikaisesti selvitytätte, koska eihän tämä käy päinsä, että vastoin sitä, mitä yksimielisesti työryhmä päättää, näin ei ole. Kyllähän se tietenkin vakavaa on, tässähän voi nähdä merkkejä ilmassa niin sanotusta uussuometumisesta, ja siksi toivoisin, että asia nyt kyllä korjataan pikaisesti. Siihen on eduskunnalla mahdollisuus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2016 vp

16.43 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Ensiksi täytyy esittää kiitokset Yleisradion johdolle ja työntekijöille pidemmältä aikaa, viime vuosien Yleisradion toiminnan kehittämisestä.

Kun vielä muutama vuosi sitten yleisesti arveltiin, että aika on kulkenut Yleisradion ohitse, niin olemme tulleet tilanteeseen, jossa Yleisradio on ollut kärkitoimijana sopeutumisessa digitaaliseen aikaan. Yleisradio on kohdannut haasteensa erinomaisella tavalla, ei siis ihme, että Britannian BBC ja Suomen Yleisradio ovat saaneet parhaat arvostukset eurooppalaisten yleisradioyhtiöiden vertailussa. Se, että Yleisradio saavuttaa eri kanavillaan yhdeksän kymmenestä suomalaisesta viikoittain, kertoo, että tämä laitos ja sen laadukas toiminta on tärkeää koko kansakunnalle ja kaikille suomalaisille.

Merkitystä on myös sillä, että Yleisradio on rohkeasti siirtynyt uuteen aikaan. Yleisradion nettisivut ovat tärkeä osa luotettavaa tiedonvälitystä, Areena on erinomainen esimerkki siitä, miten vanha olemassa oleva Yleisradion kulttuuriarsteisto on saatettu uudelleen kaikkien kansalaisten saataville. On siis paljon hyviä esimerkkejä.

Myös Yleisradion uutistoiminnan luotettavuus on saanut kansalaisilta poikkeuksellisen korkeat arvostukset, jopa sellaiset, että ne alkavat olemaan jo siinä rajalla, voiko niitä kertoa, kun prosentit ylittävät presidentti Niinistön suosion lukemat. Eli kun ollaan yli 90 prosentin luotettavuuslukemissa, niin voi kysyä jo, onko tämä jo liian pitkälle menevää. Tämä ei tarkoita sitä, ettei Yleisradiollekin tulisi virheitä, etteikö myös uutistoiminnassa tulisi virheitä ja ettemmekö me olisi ehkä kukin vuorollamme tyytymättömiä uutisointiin ja tehtyihin journalistisiin ratkaisuihin, ja varmaan tästä kritiikistä osa on myös sitten oikeaan osuvaakin. Se on eri asia, mutta peruskysymys on, että me annamme mahdollisuuden luotettavaan journalismiin ja rakennamme sitä koskevaa lainsäädäntökehikkoa ja myös rahoitusta.

Kun tämä Satosen johtama työryhmä lähti erittäin vaikeista oloista ja erittäin suuresta vastakkainasettelusta liikkeelle, se loppujen lopuksi tuli kuitenkin yhteiseen maaliin. Haluan eduskunnan istunnossa antaa tunnustuksen työryhmän puheenjohtajalle, silloiselle kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtajalle, edustaja Satoselle tämän työn erittäin hienosta, maltillisesta, rakentavasta ja taitavasta eteenpäinviemisestä. Vaikeista, hyvin erilaisia näkökohtia ja tavoitteita, hyvin dramaattisia muutoksia Yleisradion asemaan, hyvin suuria leikkauksia sisällään pitäneistä ehdotuksista päädyttiin kohtuulliseen kompromissiin.

Päädyttiin siis kompromissiin, joka tarkoittaa sitä, että ensi vuoden osalta ja vuoden 18 osalta ei tehdä Yleisradion rahoitukseen muutoksia ja vuosi 2019 arvioidaan erikseen vuonna 2018, mutta sitten tämän kompromissin osa oli, että joka tapauksessa vuodesta 2019 eteenpäin siirrytään käyttämään voimassa olevan lainsäädännön mukaisia indeksitarikustuksia. Tämä tehtiin, ja nyt on nähty, että tälläkin on kuitenkin omat seuraamuksensa Yleisradion toimintamahdollisuuksille: yhtiössä on käynnistetty yt-menettely, joka tulee tarkoittamaan henkilöstön vähentämistä, ja ikävä kyllä on syytä pelätä, että se tarkoittaa myös ohjelmistossa selviä karsintoja — siitähän ensimmäiset merkit ovat näkyvissä, kun on tehty päätös yhdistää kaksi kanavaa, ruotsinkielinen FST-kanava ja sitten suomenkielinen Teema-kanava. Eli kyllä näillä, vaikkapa vain indeksien jäädytykselläkin, on todellinen merkitys sille, miten kansalaiset voivat Yleisradion ohjelmistosta tulevaisuudessa nauttia. Nähtäväksi jää, onko tämäkin ratkaisu sentyyppinen, että se tuottaa isompia vaurioita Yleisradion ohjelmatuotannolle. Odotan mielenkiinnolla Yleisradion johdon, hallituksen ja hallintoneuvoston asiaa koskevia ratkaisuja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2016 vp

Mutta erityisen merkittävä tämä työ on kuitenkin siltä kannalta, että kaikissa oloissa turvaamme tämän riippumattoman tiedonvälityksen. On tärkeätä, että eduskunnassa vallitsee vahva sitoumus siihen, että Yleisradion toiminta tapahtuu eduskunnan alaisuudessa ja valvonnassa, ei hallituksen valvonnassa. On tärkeätä, että hallitusneuvotteluissa ei ryhdytä käsittelemään yksipuolisesti Yleisradiota koskevia linjauksia, ja on tärkeätä, että ei luoda sellaisia rahoitusruuveja, joilla ryhdyttäisiin journalistisesti vaikuttamaan Yleisradion uutistoimintaan ja ajankohtaistoimintaan.

Ja tältä kannalta katsoen tämä yksi asia on nyt sitten tästä työryhmän ehdotuksesta ikävä kyllä toteuttamatta, ja se yksi asia koskee Yleisradion rahoituksen siirtämistä kehyksen ulkopuolelle. Pidän tätä hämmästyttävänä. Kun meillä on olemassa parlamentaarinen työryhmä, jonka ehdotus oli yksimielinen, eli että siirretään kehyksen ulkopuolelle juuri tämän journalistisen riippumattomuuden turvaamiseksi, budjetista ei kahlaamallaakaan löydy sanaakaan, että tämä olisi toteutettu. Ei. Yleisradio ilmeisesti pidetään kehyksessä ensi vuoden aikana, vastoin sitä, mitä työryhmä esitti.

Täällä on sitten vähän yleisempikin merkitys. On selvä, että tämä ei ole sen ratkaisun mukaista, jonka työryhmä teki, joka oli osa kompromissia, tämä kehysratkaisu, kun oltiin valmiita siirtämään kehyksen ulkopuolelle, ja työryhmässä ne, jotka olisivat olleet nykyisen lainsäädännön voimassaolon kannalla eli olisivat olleet valmiita inflaatiokorjauksiin Yleisradion rahoituksessa, katsoivat, että osana kompromissia, kun tämä kehysasia ratkaistaan positiivisella, Yleisradion riippumattomuutta korostavalla tavalla, voidaan tämä muu rahoitus hyväksyä tavalla, joka ei kaikkien työryhmän jäsenten mielipiteitä vastannut. No, nyt tämä kehysratkaisu ei ole toteutunut.

Tästä jää jäljelle myös se kysymys, missä määrin me voimme luottaa toistemme sanaan. Täällä edellisessä keskustelussa päivällä sanottiin, että sanat ovat tekoja, niin kuin ne ovatkin, aivan erityisesti politiikassa. Jäljelle jää siis se kysymys, missä määrin voimme luottaa hallituspuolueiden edustajien sanaan. Jos parlamentaarisesti sovitaan erittäin vaikeiden vaiheiden jälkeen jotain, niin onko niin, ettei tämä sopimuksen toteutuminen olekaan automaatio?

Erityisen kummalliseksi tämän tekee se, että yksikään hallituspuolueen edustaja ei suositu tätä asiaa kertomaan: mitä tässä oikein on tapahtunut, miksi tätä yksimielistä ehdotusta ei ole ensi vuoden budjetissa toteutettu? Edustaja Zyskowicz kolmen kysymyksen jälkeen suostuu käsittelemään aihetta, mutta hänkin antaa vastaukseksi vanhan vastauksen vuoden takaa eikä vastaa siihen kysymykseen, miksi kesäkuista parlamentaarisen työryhmän yksimielistä esitystä ei ole toteutettu. Arvoisat kollegat, emmehän me näin voi toimia, täytyyhän meillä olla kyky keskustella, ja pitää olla joku selitys, miksi tätä työryhmän ehdotusta ei ole toteutettu. Täytyyhän siihen nyt joku selitys olla, ei tätä voi nyt ajatella niin, että tämä vaietaan ja toivotaan, että ei kukaan tästä kirjoita. No, siihen, että kukaan ei kirjoita, voi luottaa sen takia, että eiväthän lehdet kirjoita Yleisradion asioista noin lähtökohtaisesti. Se ei ole niiden ensimmäinen mielenkiinnon... (Ben Zyskowicz: Paitsi negatiivisesti!) — No, tietysti negatiivinen kritiikki, mutta kun nyt siitä ei ole kysymys. — Niin tämä ei sillä tavalla kiinnosta lehdistöä. Ja sitten Yleisradio itse ei uskalla näistä kirjoittaa ja sanoa yhtään mitään, etteivät he aja omaa asiaansa. Mutta olen ajatellut tässä nyt olla sitkeä. (Pia Viitanen: Kannattaa!)

Eli aion penätä tätä asiaa niin kauan, kunnes joku hallituspuolueen edustaja nousee ylös ja sanoo, että tästä on kysymys. Niin että tämä on varoitus. Näitä puheenvuoroja tulee aina, kun siihen on mahdollisuus tässä salissa, jossa penätään sopimusten pitämisen, suomalai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2016 vp

sen sopimuskulttuurin ja Yleisradion aseman kunnioittamisen perään. Tulen kysymään jatkossakin aina, kun siihen on mahdollisuus: minkä takia parlamentaarisen työryhmän yksimielistä ehdotusta siirtää Yleisradion rahoitus kehyksen ulkopuolelle ei toteuteta ensi vuonna?

16.53 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma puheenvuorossaan peräsi sitä, miksei parlamentaarisen työryhmän yksimielistä ehdotusta ole viety eteenpäin. Aloitan kuitenkin vähän kauempaa. Se kritiikki siitä, miksi yleensä tällainen selvitys tehtiin, selittyy puhtaasti sillä, että me joudumme tänä päivänä kaikkiin organisaatioihin käymään sillä tavalla käsiksi, että katsotaan niitten kustannuskehitys. Yle on eduskunnan alainen, ja sen takia oli luonnollista, että parlamentaarisesti näitä toimia valmisteltiin. Itse pidän arvokkaana sitä, että me päädyimme, aivan niin kuin edustaja Heinäluoma sanoi, vaikeiden neuvottelujen jälkeen yksimieliseen ratkaisuun, joka on hyvä pohja viedä asioita eteenpäin. En nyt dramatisoi tätä tilannetta tällä tavalla kuin edustaja Heinäluoma täällä tekee. Katsotaan nyt ihan rauhassa, mikä on ollut se peruste. Se saadaan selville ihan varmasti viimeistään valiokuntakäsittelyssä, kun budjetia käsitellään. Ja liikenne- ja viestintävaliokuntakin antaa budjetista oman lausuntonsa. Eli ei tilanne ole lainkaan niin dramaattinen. Tärkeintä on se, että meillä on yksimielinen esitys olemassa.

16.54 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan edustaja Anttilan puheenvuoroa ja hänen vastaustaan ja haluan sanoa, että kun edustaja Anttila oli tässä työryhmässä mukana, niin hänen panoksensa siihen, että se esitys saattoi ylipäänsä syntyä ja olla yksimielinen, oli erittäin suuri.

Ikävä kyllä, me olemme nyt tilanteessa, että on lokakuu ja me emme vielä tiedä, mistä tässä on kysymys. Olisi tietysti toivottavaa, että tämä valiokuntakäsittelyssä voisi sitten valjeta, mutta pitäisin kuitenkin vähintäänkin jonkun sortin henkisenä velvoitteena hallituspuolueiden kansanedustajille selvittää tätä myös ulkopuolella valiokuntatyön ja kertoa tälle salille, koska tämä kiinnostaa muitakin kuin valiokunnassa olijoita, minkä takia tämä ei ole toteutunut. Ja toivon, että sillekin annetaan arvoa, että ainakin minun ajattelusani ollaan vahvasti sitouduttu siihen, että jos on joku parlamentaarinen työ ja siinä tulee yksimielinen ehdotus, niin sitä viedään eteenpäin, ja se on myös tällainen luottamusky symys varsinkin, kun tarvitaan (Puhemies koputtaa) vaikeita kompromisseja.

16.55 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osaltani myös kiitos Sirkka-Liisa Anttilalle, koska hän on ollut työryhmän jäsen, ja kuten sanottu, niin arvostan sitä työtä, mitä teitte, mutta valitettavasti tilanne tietenkin on se, että se ei sitten tällä hetkellä tunnu riittävän, että kaikki ovat yksimielisesti sopineet, vaan sitten hallitus toimii niin, että omassa esityksessään se ei toteuta tätä parlamentaarista sopimusta ja tahtoa. Siksi minä kyllä myös alleviivaisin edustaja Heinäluoman tavoin sitä sanaa "luottamus", ja tässä tietenkin on kysymys isosta asiasta. Lähdän kyllä minäkin siitä, että kyllä täytyy tämän ko-koisesta asiasta eduskunnalle saada selvitys. Se on ollut hämmentävää, että hallituspuolueet tästä eivät ole puhuneet. Toinen tietenkin on se, että voisi kysyä myös ministerin näkemystä siitä, miksi ihmeessä näin on ylipäätään voinut tapahtua.

Mutta, puhemies, kyllä minä vähän samalla hengellä lähestyn asiaa, että tässä on syytä olla sitkeä. Tässä ovat sosialidemokraatit tehneet selkeän kompromissin ja saaneet aikai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2016 vp

seksi ratkaisun, joka sinänsä turvaa Ylen asemaa ja katsoo tulevaisuuteen, mutta on siinä ollut kivuliaitakin kohtia, ja siksi on hyvin tärkeää, että tämä sana pidetään, ja siksi myös minä edellytän kansanedustajana, että tähän asiaan saadaan selvyys.

16.56 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei nyt provosoiduta eikä provosoida liikaa. Tämä asia pystytään selvittämään ihan huomispäivän aikana. Odotetaan rauhassa. Palataan asiaan.

16.56 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma piti arvokkaan ja hyvän puheen Ylen tehtävästä ja sen roolista, ja mietitään sitä meidän työryhmän työtä, mitä tehtiin.

Ylessä sinänsä tehdään erittäin hyvää työtä, ohjelmatyötä, ja sen riippumattomuus on meille vasemmistoliitossa erittäin tärkeä asia. Siihen liittyen rahoitus on se osa, mitä pitää miettiä, että miten se riippumattomuus säilytetään. Siksi on tärkeää, että se tuodaan ja siitä rahoituksesta päätetään aina parlamentaarisesti eikä pidetä rahoitusta kehyksessä.

Pitää huomioida myös Satosen työryhmän työn tulokset. Se oli erittäin hyvä ja asianmukainen työryhmä. Siellä tehtiin paljon kompromisseja, ja ehkä rahoituksen osalta tärkein kompromissi oli se, että päätettiin, että vuonna 2018 tarkastellaan vuoden 2019 rahoitusta, että se on Ylelle riittävä, (Puhemies koputtaa) ja se tehdään myös parlamentaarisessa työryhmässä. — Kiitos.

16.57 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos myös edustaja Semille työryhmän jäsenenä. Kuten sanottu, vaikka oli monia vaikeitakin ratkaisuja — siellähän me jouduimme hyväksymään esimerkiksi sen, että hallitus oli vähän epäparlamentaarisesti päättänyt hallituskauden alussa ilman oppositiolta kysymistä indeksileikkauksista, ja sen seuraukset tässä on kuvattu, ja ne eivät ole olleet myönteisiä — niin sen nimissä, että kuitenkin saatiin se yhteinen näkemys, joka erittäin epävarmassa tilanteessa vakiinnutti Ylen aseman tulevaisuuteen — oli kauheaa katsoa se vuosi siinä, kun Yle joutui varmasti miettimään paljon — minä haluan nyt kiittää tässä lopuksi ihan aidosti kaikkia eduskuntapuolueita siitä, että tällainen päätös saatiin työryhmässä aikaiseksi, koska minä olen Ylen ystävä, niin kuin varmasti moni meistä, ja näemme sen, että moniarvoisen tiedonvälityksen tärkeä osa on se, että meillä on julkisen palvelun yhtiö, joka tuottaa meille kaikille laadukkaita palveluja, ja siksi oli tärkeää, että tämä työryhmä sai yksimielisen työn ja vakiinnutti aseman. Ja olen sanonut ennenkin, puhemies, että uskoisin, että kun jälkepäin Yle-historiaa kirjoitetaan, niin kyllä tämä työryhmä tulee varmaan siellä (Puhemies koputtaa) maininnan saamaan.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 7/2016 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.